

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 7

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 19. februar 1949

Bladið verður bflagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 árg.

Stýrisskipanin OG YVIRTØKUMÁLINI

Nýggj stýrisskipan — ella heimastýri sum eisini navnið er — kom fyri Føroyar, tí at hildið var, at meirilutin av fólkinum kravdi sjálvstýri, t. v. s., at vit sjálv skuldu stýra í og yvir okkara egnu viðurskiftum.

Men hvussu langt vit skuldu fara í sjálvstýrinum varð lagt til okkum sjálv at avgera. Okkara stjórn skuldi taka stöðu til og ráða fyri, hvørji stýris- og umsitingarmál hon vildi taka yvir. Altso er skiligt, at tað er yvirtøkuspurningurin, ið er megin- spurningurin í hesi nýggju stjórnarskipanini fyri Føroyar. Taka vit mál yvir, hava vit ræði á teimum.

Men við yvirtøkuni liggur peningabyrðan. Tey mál, yvirtikin verða, mugu Føroyingar sjálvir gjalda. Taka vit einki yvir av umsitingarmálum, er okkara stýrissstöða lítið broytt. Gjalda Danir umsitingarpeningin, hava teir enn sum áður ábyrgdina og yvirræði í málunum.

Vit kunna ikki siga, at nóg er yvirtikið, sum kostar pening. Tveir smástovnar: Skiparaskúlin og Háskúlin. Og so er sjálvandi ikki at gloyma, at Føroyingar, um málið ikki er fullvegis yvirtikið, tó gjalda sín lut av umsitingarpeninginum, og mugu so statt eisini hava lut í stýrinum.

Tá ið so spurt verður, hvat ið orsökkin er til, at ikki eru yvirtikin til fullnar mál, sum Føroyingar eftir stýrisskipanini hava fingið rættin til at taka, so er svarið tað, sum altíð hevur verið hövuðsspurningurin í føroyskum sjálvstýrispolitikki peningurin. Avgjört er, at einki mál skal takast, uttan peningur at umsita við er tøkur, og so rúma figgiarlóg hava vit ikki fingið, at hon kann reiða út tað, ið yvirtøkumálini skulu kosta.

Men hin, ið stendur sum áskoðandi og áhoyrandi, kann undrast og halda, at tað er lögið, at Føroyingar av peningatroti ikki kunna halda seg til at yvirtaka mál. Teir hövdu jú stutt síðan fólkaatkvøðu um spurningin at stovna eigið ríki og gera heilt leyst frá Danmark. Tað skuldi tá verið munur á.

Sjálvandi er eitt yvirgengulíð sum hetta, vit eru í, frá einum amtsstýri til eitt ábyrgdarstýri, ikki so gangandi greitt at koma um. Men hetta bilið, meðan stýrisslagið er í búnan, er av stórum týðningi.

Hvussu henda nýggja stýrisskipanin fer at eydnast, verður avgerðandi fyri politisku framtíð Føroya. Landsstýrið veit, at tað var ein long træta um ein politiskan spurning, ið nú skuldi verða loyst. Tað var eitt sjálvstýri, ið givið skuldi vera Føroyum, og alt er umráðandi, um hetta verður eitt sjálvstýri og ikki bert eitt eiti. Menn kunna halda, at stöðan kann vera bjargað, og at líkindi eru at standa í einum tvískinningi, soleiðis at einki verunligt hendir. Men halda teir tað, so kann henda, at tað kemur aftur um brekkur.

STRANGAR REGLUR fyri TÝSK SKIP í Føroyum

Týskur bátur, sum skuldi fara til Íslands eftir sildaolju hevur søkt inn á Trangisvágsfjörð at kroka. Hann var fyrst eina ferð og fór avstað, men odnarveður kom á hann, og noyddist hann so at venda aftur. Har hevur hann ligið nú einar fjúrtan dagar og skal fara aftur til Hamburg, hadani bátarin er frá. Maskinan er gomul og ring, og siga teir, at hann gongur ikki frægari enn í tað hægsta 5—6 mil við henni.

Teir hava verið illa staddir við proviant. Tað er sjálvandi nú langt síðan teir fóru av stað, og tá ið lítið er teir fáa, er nú einki eftir. Skiparin hevur biðið um ymsar matvörur á Tvøroyri, men tá ið tað vóru skamtadar vörur, mátti biðjast um loyvi at flýggja tær út. Vanligt er, at fremmand skip uttan nakað hindur fáa tað tey krevja, tá ið tað er proviantur, ið trýtur. Men sýslid svaraði, at ikki var loyvt at geva týskum skipum slíkar vörur, og var víst á reglugerð frá ríkisumbodsmanninum, sum tó sýndi seg at vera heldur gomul.

Hesum skipsmonnum hevur

Móttstøðumenn berjast móti stýrisslagnum. Teirra ætlan er at gera hetta nýggja, sum sett varð í gildi, til eitt keip — láturligt — og einki at duga. Teir seta fram krav um yvirtøku, men vilja ikki ganga rættar inntøkuleiðir, so yvirtøkan kann gjaldast.

Men stýrisslagið gagnar ikki, og móttstøðan vinnst ikki við at geva eftir og einki at yvirtaka. Tá er sjálvstýri í heimastýrinum einki.

Samgonguflokkar hava meiriluta og ábyrgd. Teir vinna mest móttstøðuna og koma móttstøðumonnum í svarastu knipu, um teir yvirtaka málini og so eisini jætta pening at gjalda yvirtøkuna við. —

Stjórnarlógin stendur og fellur við, hvussu hon verður nýtt. Hon inniheldur stýrisreglur og tilboð, og verður einki gjørt við reglurnar og eingi tilboð tikin, so er hon ikki meira verd enn pappirið, sum hon varð skrivað á.

Norðmenn royna stóran fiskiskap í Grønlandi

Grønland tyktist meira og meira at verða broytt sum framtíðar fiskilandið. Norðmenn ætla at senda 50 fiskibátar hagar upp. Teir fara í mei. Felag er stovnað, sum senda skal skip upp til fiskiflotan. Tey skulu taka fisk heim aftur við sær.

Føroyingahavnin skal verða uppskipingar- og umvælingarhavn. Danskt felag sigst at vera uppi í hesum norska tiltakinum.

Hvussu fara Føroyingar at skipa seg.

her í Føroyum. Vit nutu ilt av Týskinum bardagatíðina sum mong onnur fólk, hóast vit ikki beinleiðis vóru í kríggj móti teimum. Men um so var, er tað ongum líkt, at vit her í Føroyum skulu halda við líka eina revsing móti sjómonnum, sum søkja inn higir, tá tað bagir eitt hvørt, ið kanska einki land í heiminum nú bölist oman á. Slíkt fjas verður okkum ikki til gagns. Ger danska ríkisvaldið einki, mátti tó Landsstýri ella Løgting fingið slíkar reglur burtur beindar.

dimma Grøn
GAGNAST VÆL

Detta vinfólk inn á gólvið
er dósamatur frá
HOULBERG tøkur...

Kemur gestur á gátt, og hjallurin er tómur, hava tygum altíð okkurt forkunnugt at bjóða, um dósamatur frá HOULBERG er í húsinum. Dósamatur frá HOULBERG er til í mongum lagi, og alt er tað gjørt úr besta tilfari og undir strangasta eftirliti. Havið altíð nakrar HOULBERGARAR niðurfyri heima ella á sjógvi!

Umboð:
B. Mortensen
Tórshavn - tlf. 326

S. HOULBERG A/S
KØDBYEN KØBENHAVN